

ACC. NR M. 9807:1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Till jul skulle gudmor
ge barnen en kaka av vard bak och
dessutom vedelräd : en julhäg. Den-
na häg fick ej röra förrän julen var
slut. Till jul samlades kvinnorna
och slurade väggas och tale. Granris
eller kalm idraddes på galvet. Det
ansågs som en skam att köpa
bräd.

På ett idälle i Hishult
där en man hade dald, brukade man
varje gång man gick förbi, karda en
pinne eller något dylikt. Sander
Nilsson visste ej varför.

ACC. NR M. 9807:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En gumma i Vedeby bada-
de engelska iulan genom mådning.
Hon målde alla leder vid månskifte
1 1/2 sedan bandes rund någon led.

En iulad barn tvålda-
des ofta förr i varden som händades
från en väls som hann med norr.
Detta varden händades: ny och nedan. 22

I Söda Johannekens hem
lovade man till midsommars med björke
och blommor. Man plockade sedan roten
gätt ner midsommaraften en midsom-
markvard av alla slags blommor som
sen fick hänga hela året. Blev någon i
huset iulad röjde man med denna
kvard i hela stugan.

ACC. NR M. 9807:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En gammal förelide
i Sada Johannesens ungdom hade henne
från revarmar. Tiden Johannesen fick gå
till henne en torsdags- och en söndags-
morgen innan solen gick upp. Gamm-
man skrev runt revarmarna med
en nål. Under hela tiden fick ingen av
dem säga något. Behandlingen hjälpte ej.

Sada Johannesen hade
blivit fri ifrån sina värder genom att
färd räkna värdena och sen räkna
lika många årder som hon sen kasta-
de i en brunn medan hon sade: "Nu
kastar jag mina värder." Man borde
hinna inomhus innan årderna nått
botten. Värdena gick verkligen bort.

I Söda Johanneberg ungdom
belade man nästan endast runda bröd-
kakor. De gräddades på ugnsbaksten. Man
ropade ugnen med kvastar av en och fur.
vilka lagrades i velden.

Barnen skrämde med
brunnsgubben. När barnet såg sin egen
spiegelbild i velden såde man att det
var brunnsgubben som visade sig.

Om den kloka gubben Anders
Hansson: Hallaryd berättade fru Johansson att
en pojke en gång körde förbi men ej sångde
grunden efter sig. Sen var det omöjligt för
henne att komma vidare. Anders Hansson
kom efter en stund ut och sade: "Nu kan du
få köra men du skall låra dig att sånga grunden."

Vid Ribbensdals gård
: Karlebygd fanns förr en offerkälla,
där man offerade pengar, vilka kalla-
des för rundstycken.

I Uppskult fanns förd-
farande en st. där man slog in spile
vid tandvärk och andra sjukdomar
Anmär : det vågar ingen lugga den sten.

En man som kalla-
des för Ramse - Larre dog men gick
igen om våderna. Han såg vora
ljus bringa han hem. En präst som
hette Hallberg gick ut en natt för att
göra slut på spökeiet en natt men
Asegren visste ej hur han burid sig
åt, men spökeiet tog slut.

ACC. N:R M. 9807:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Axel Jönén hade varit
slalidare. År 1887 slalidade han sin
sista giss inomhus. I sin ungdom
redack han gissarna, senare började
han att slajda dem och på sin
tiden använde han slalidmask.

När man slalidade inomhus lydde
man sig med stötlar som man
satte fäst i en järnkylia.

I sin ungdom hade
Axel Jönén en gång kört en räd som
in i förspigan och som slajdis av
masken som för att få bättre tur
men det hjälpte inte.

ACC. N.R. M. 9807:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Brännvin gjordes av
potatis och korn, kryddades med
malört. I yngre mans barndom
fick man brännvin och bröd till fjärde
frukost.

Under yngre ungdom
dansade man vid ett väggial om
midsommar, men man hade ingen
majsång.

ACC. N:R M. 9807:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vid belyning lade man
jerd i det fina och surdeg i det grova
brödet. Surdeg gick man genom alla
samma en rus från föregående gång
då man satte i deg. Man valade bland
runda kakor. Dessa satte direkt på
ugnen.

Olivia Eklunds mormor valade
rökar före jul och delade väl skulle
räcka till "lilla jul" = 1 cyndelsmåssa. Till
jul valades "siruppsbröd" och kummin-
bröd. Midsommaraften bamlade man
sluggen och lade den i brödet.

Vid dödsfall brödsgrän-
is i fyrkant. Man lade hela tvissar i yder-
kanten och packade i mitten.

ACC. NR M. 9807:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I Augustida Anderssons

beundern slalidade man inomhus.

Om lördagarna och vid helgerna drödde
man vid guss på golvet. Senare mor-
far, död 1913 vid 93 års ålder, var den
förde i socknen som skurade sitt golv.

Senare var det vanligt att grann-
kvinnorna samlades och hjälpte var-
andra att slura väggar, tak och golv,
varför man hade ett kalas.

Om en havande kvinna

idådde sig emot ett tråd och varmed
sedan fick någon slags knuda. När man
några flisor av tråden, brände den och
gav varmed el smorde det med askean.

ACC. N:R M. 9807:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På Augusta Anderssons
ägar fanns en gammal vålskälla. Där
offrades man pengar, värdeföremål o. dyg.
Kadaver i denna källa rann ned N. 12 mgs.
vägen mellan Hålsingborg - Jönköping
sick förbi ägarna och även kungliga kom
till källan.

I Markaryd levde en
kvinnas som hetade Edina. Till pärl
skakade hon och drök med blodet ett
kors på dörren för att skydda huset mot
onda väsen.

Tanden fick gräs till
jul. Man sålde ut gräs vid alla knutar.

ACC. NR M. 9807:11.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Omna bet" — ett slag
vennida fick man om man rörde vid
mask i maskdunge's trå. Som både-
medel lade man på kagåderl.

En man var ej snäll
mot sin hustru. Denna bad den vilda
gubben Anders Hansson om råd. Han
rådde henne att låta mannen åka ett
härjårda. Efter detta blev han snäll mot
hustrun.

Augusta Anderssons son
hade tandvärk. Johansson i samma peda-
le i tanden med en träpinne, som han
sen grävde ner. Tandvärken försvann.

ACC. N.R. M. 9807:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En ko som kalvats
fick ej släppas ut förrän man lagt våt
på träskeln. Detta skyddade mot
råttor.

Om man ej lyckades vid
småkärningen, eldade man i bakugnen
och kändade in lifet. Sen mårde det lyckas.

För att skydda sig mot
gläson knöt man några strån på ut
underligt såld när man kändade ut des-
sa fick stå kvar.

När någon kom utifrån ut
Hör tjule tog man hästrån från hans natche
brände dem till aska och gav den tjule detta
tillsammans med valden. Han kunde även släppa
en askelåd innanför linnet.

Odöjda barn skyddades
med "våldarskorn" troligen = våldsljus
— ett barn ryddades i vägge åndarna
som såg ut som vat. Detta låg i
bindan tills barnet döjdes och modern
kyrkdagits. I kyrkdagningen fick dröja.
Något var veckor. Dessfärinnan fick
ej kvinnan gå någonstans.

En länsman körde till
den kloka gubben Anders Hansson. Denne
sade: "Vi tror ju inte på mig." Sen fick
han köra runt på åkern tills Anders
Hansson lät honom komma loss.

Om man kunde se rju-
rdjurnan rju kvällar i rad slag det in som
man tänkte på den första kvällen.

ACC. NR M. 9807:14.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Folk: Marhaug gav
Iven Persson skulden om ett vresadur
blev sjuk sedan han varit i lade-
gården.

Värder går bort om
man smörjer ^{dem} med en fläskavöl och
sedan gräver ner denna. Man kunde
även ha ett obegravt lik att ta bort dem.

Om en levande kvinna
såg ett lik gånge man ligger här eller något
linne från den döde. Fick barnet sedan
något moderfel brände man relikten
och gav askan åt barnet.

ACC. N:R M. 9807:15

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sångvårdare badar om
man gör den sjuke en liden till, som
man funnit inne i en edor till.
Man kan även klippa av en råttas från
höcha dem tillsammans med en
kåttulle och ge den sjuke detta att
äta.

ACC. NR M. 9807:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En man var ute och jagade Tillsammans med min bror om natten. Mannen såg en keld som han trodde var övernaturlig. Han ville ej tala om vad han såld förrän nästa dag.

En man som var född på Hallandsåsen berättade att hans mor gick ut med sin dotter på kvällen. På moderns uppmaning gämdo de sig bakom en buske. Modern såg en likfärd ifrån byn. En man där i gården var ej med. Denne man dog efter en kort tid.

ACC. N:R M. 9807:17.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En man berättade
för Andersson att han sett en drake
och sade så: "Hade jag haft kniv
eller svärd, hade jag haft flera hundra
tusen kronor nu."

Imman man sådde
smått gjorde man ett kors: det
för att skydda det mot förgöring.

ACC. NR M. 9807:18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På julafton var Mari ute och gick ännu. Hon fick då inte se någonting fr. o. m. solnedgången. På kvällen satte hon ett ljus, ett glas med vatten och ett glas med brännvin i ett tänd^t krus. Genom fönstret såg hon sin blivande färdman inne i rummet. På morgonen gick hon i julbada och såg honom då med samma min som på natten. Detta har Mari berättat för Carlén mor.

I Långaryds församling dog en kvinna som hade träben. Det var ingen ro efter henne, men man lade till henne benen i graven blev det lugnt.

I Vilbör Nilssons barn-
dom gick man ännu för att få
se på något om sin framtida. Där-
vid fick man ej tala med någon.
Endast vissa personer vågade sig på
föreläsa. Om man sedan gick runt
högare värdigheter och tillade in fick
man se sin tillkommande.

En spelman: Hvaldes
kunde höra Nälken spela när han var
full. Sömliga säga Nälken som en
karl, andra som en känd. I kvinnorna
var ofta förkläddt lerd för att skydda
sig emot honom.

ACC. NR M. 9807:20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vid eldsvåda kunde man
hejda elden genom att en klak gubbe gick
rund kuset.

Tandvärk kunde man
bota genom att göra hål i tanden med
en spile så att det blödde och sen
slå spilen in i ett tråd. Då fick den
som slickat tandvärken den tillbaka.

I Hallaryd fanns förr
en klak gubbe, Anders Hansson, som
kunde bota sjuka människor och kor som
ej mjuklade m. m. Om ett kreatur blev
sårt kunde han säga var det fanns.
En åkerman blev av med sin vigsel-
ring. Han trodde att någon tagit den
sedan fann man den på golvet. Det
sades att Hansson kunde tvinga folk att
lämna tillbaka tjuv gods.

ACC. NR M. 9807:21

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sörand är inflyttad
shänning och har varit mycket omkring.
Född i Uppmanas socken i Västmanlands
län år 1860. Fick börja försörja sig själv
när han var 6 år. Hjälpte till att
trösta med slagor. Han började kl. 1. på
morgonen. Därvid lydde man av en
trålyda med slinn till glas. En
som hade ett litet idälle fick trösta
enam och kallades för enspännare.

Sörand hade varit be-
räddas att när någon var sjuk håll
man golvare över huvudet på
konem och slår för att på så sätt
hålla konem.

V. V.

ACC. NR M. 9807:22.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En gång hörde Sörand
~~som pojke~~
med till fridsamhet om någån i
Ö. Vram lue i en daleänla. Pojken
utropade: "Vem springer med lyda
nu" Bonden som var med svarade:
"Det var kändigt om inte du skulle
bli sjuk nu."

Sörand hände till
vårdalig på långa som ett finger
De var mycket vanliga i de skånska
gusgrasarna.

Fossils be-
märkter

ACC. N:R M. 9807:23.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Karl Johan Sjoberg är född 1863 i V. Haglund. Både fadern, farfadern och morfadern voro soldater. Under hans barn- och ungdom var det svåra tiden. År 1868 var ett speciellt nödår. I vinnorna spunnas då till vändarna och fick 50 äre pr. slät pund. 1876 var ett ännu värre nödår. Mormodern berättade för Sjoberg att man då åt barkbröd och senar, knoppar och hassel. I knopparna torrades i ugn, skars med en skära, smaldes och kokades till gräd.

Fadern berättade för Sjoberg att en vande en gång blev sjuk - troligen i blindtarmsinflammation. Han slog då en tår om huggskubben och slog i yran för att bota honom.

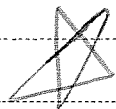
Småland
Sunnarbo
Märkayd
1945

ACC. NR

M. 9807:24.

Gjälspillingar och

mördare begravdes vid länegränsen:
omålad kirda. 5-uddamärkes över
dörren sluddade med gungångare.

Till Gälsergs hem kom
en gång en klåke gummie. Han gick bort
till en ko, dråk den utmed ryggen
och sade: "Det var en gammal ko," var
på han i gånk ilop.

Önd hand

En "kåmugulle": varje
by kåmade åt folk. För att småred skulle
bli bra lade man en silverpeng i kår-
nan.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9807: 25.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I Karlavagnen brukade
man lägga den första tand ett barn
fällde i håran. Denna tand kallades
för smörtand.

Vid Kajentorn: Himmars-
kulle såg en man ett ljuslän en hård
kväll. Han gick dit nästa dag och grävde
och fann där en kopparbit med pengar.
Denna bit hade kommit från en
mjölnare av några tändare som där-
på dränkte den rådmålige ägaren.

I Spöbergs barndom
brände man ljus hela julnatten. Det
avsågs medföra öder om man tände
andra ljus från dessa.

ACC. NR M. 9807:26.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På julkvällen jäm-
nade man ut arkan i spisen och på
morgonen tydde man dess tecken. En
barnfas betydde födelse, ett korr betyd-
de död.